

Thành phố Cần Thơ xây dựng đời sống mới hiện nay theo quan điểm Hồ Chí Minh

TRẦN VIỆT TRƯỜNG*

Năm 1947, tại chiến khu Việt Bắc, với bút danh Tân Sinh, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã viết tác phẩm “Đời sống mới”. Được thể hiện dưới dạng câu hỏi và trả lời, ngắn gọn, dễ hiểu và dễ nhớ, Người đã giúp nhân dân ta hiểu rõ ý nghĩa của việc xây dựng đời sống mới, chỉ rõ những bước đi trong đời sống mới. Đến nay, tác phẩm này vẫn còn nguyên giá trị thực tiễn và đã được Đảng bộ, chính quyền, nhân dân thành phố Cần Thơ tiếp tục học tập, vận dụng sáng tạo để xây dựng đời sống mới thích ứng với thời kỳ công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập quốc tế.

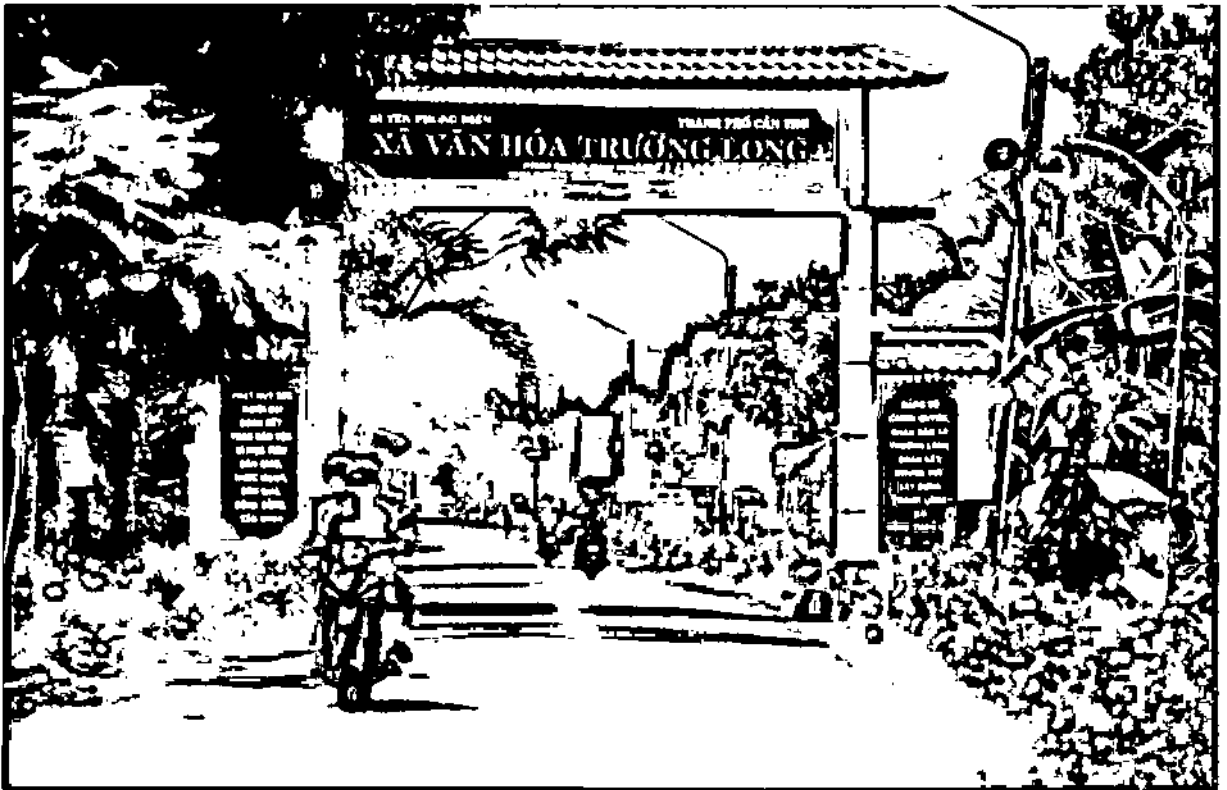
C hủ tịch Hồ Chí Minh dạy, xây dựng đời sống mới không phải là gạt bỏ mọi cái cũ, học mọi cái mới mà phải có chọn lọc cho phù hợp với cuộc sống. “Không phải cái gì cũ cũng bỏ hết, không phải cái gì cũng làm mới. Cái gì cũ mà xấu, thì phải bỏ. Cái gì cũ mà không xấu, nhưng phiền phức thì phải sửa đổi lại cho hợp lý. Cái gì cũ mà tốt, thì phải phát triển thêm. Cái gì mới mà hay thì ta phải làm. Làm thế nào cho đời sống của dân ta, vật chất được đầy đủ hơn, tinh thần được vui mạnh hơn. Đó là mục đích đời sống mới”⁽¹⁾. Mỗi nội dung thực hành đời sống mới

Bác đều có ví dụ rất cụ thể, rõ ràng từ trong thói quen sinh hoạt hằng ngày của nhân dân nên rất dễ hiểu, dễ thực hiện. Thi đua để nhân dân ngày tiến bộ hơn, cuộc sống no đủ hơn, xây dựng đất nước ngày càng phát triển, xứng tầm thời đại. Thi đua lành mạnh trên mọi lĩnh vực của đời sống xã hội. Để nhân dân nhận thức đúng và thực hành tốt đời sống mới, theo Người, cần coi trọng công tác thông tin tuyên truyền: “Trước hết, phải tuyên truyền, giải thích và làm gương. Phải chịu khó nói rõ cho mọi người hiểu đời sống mới có ích thế nào, cách thi hành đời sống mới thế

nào. Nói một lần họ chưa hiểu thì nói nhiều lần. Nói đi, nói lại, bao giờ người ta hiểu, người ta làm mới thôi. Nói thì phải nói một cách đơn giản, thiết thực với hoàn cảnh mỗi người; nói sao cho người ta nghe rồi làm được ngay. Việc dễ, việc nhỏ làm được rồi, sẽ nói đến việc to, việc khó... Tốt nhất là miệng nói, tay làm, làm gương cho người khác bắt chước”⁽²⁾.

* TS, Ủy viên Ban Thường vụ Thành ủy, Trưởng Ban Tuyên giáo Thành ủy Cần Thơ

(1), (2) Tân Sinh: *Đời sống mới*, Nxb. Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội, 2015, tr. 12 - 13, 43 - 44

Một xã văn hóa của huyện nông thôn mới Phong Điền (thành phố Cần Thơ)

Ảnh: TƯ LƯU

Quán triệt, vận dụng sáng tạo quan điểm của Bác trong xây dựng đời sống mới vào xây dựng nông thôn mới

Trong thời kỳ công nghiệp hóa, hiện đại hóa, tác phẩm *Đời sống mới* của Bác vẫn còn nguyên giá trị thực tiễn. Tác phẩm này là tiền đề quan trọng giúp các ngành, các cấp thành phố Cần Thơ quán triệt quan điểm, vận dụng vào xây dựng nông thôn mới và phong trào “Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa”, “Xây dựng nếp sống văn hóa - văn minh đô thị”, góp phần xây dựng hình mẫu con người Cần Thơ “Trí tuệ, năng động, nhân ái, hào hiệp, thanh lịch”

theo tinh thần Nghị quyết số 45-NQ/TW ngày 17-2-2005, của Bộ Chính trị “Về xây dựng và phát triển thành phố Cần Thơ trong thời kỳ công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước”.

Việc vận dụng quan điểm của Bác vào xây dựng nông thôn mới của thành phố Cần Thơ thời gian qua đạt nhiều kết quả thiết thực. Bởi vì, “Nông dân ta giàu thì nước ta giàu. Nông nghiệp ta thịnh thì nước ta thịnh”⁽³⁾. Muốn xây dựng thành công nông thôn mới trước hết, cần coi trọng việc xây dựng chính sách phù hợp theo đặc thù từng địa phương. Chủ tịch Hồ Chí Minh đã dạy: “Chính sách đúng là nguồn gốc của

mọi thắng lợi”⁽⁴⁾. Thành phố Cần Thơ đã thành lập Ban Chỉ đạo thực hiện chương trình xây dựng nông thôn mới và Văn phòng Điều phối chương trình xây dựng nông thôn mới thành phố. Từ 19 tiêu chí áp dụng chung cho cả nước, thành phố đã cụ thể hóa thành 20 tiêu chí phù hợp với đặc thù của địa phương. Tiêu chí thứ 20 là tiêu chí quan trọng để đánh giá về sự sáng tạo của từng địa phương, phản ánh sự hài lòng của người dân đối với

(3) Hồ Chí Minh: *Tập tập*. Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 1995, t. 4, tr. 215

(4) Hồ Chí Minh: *Tập tập*. Sđd, t. 5, tr. 520

chủ trương xây dựng nông thôn mới.

Trên cơ sở mục tiêu chung của Trung ương, ngày 26-4-2013, Ủy ban nhân dân thành phố đã phê duyệt đề án “Xây dựng nông thôn mới thành phố Cần Thơ giai đoạn 2011 - 2020”. Đề án được triển khai trên địa bàn 36 xã thuộc 4 huyện của thành phố. Mục tiêu của đề án là xây dựng nông thôn mới có kết cấu hạ tầng kinh tế - xã hội đồng bộ, phát triển toàn diện, bền vững, phù hợp với tiến trình công nghiệp hóa, hiện đại hóa; đời sống của người dân ngày càng được nâng cao; an ninh chính trị và trật tự an toàn xã hội được bảo đảm; đến năm 2020 xây dựng 36 xã đạt chuẩn xã nông thôn mới.

Với sự nỗ lực của các cấp ủy, chính quyền, cùng với sự chung tay của nhân dân, việc xây dựng nông thôn mới trên địa bàn thành phố ngày càng đạt nhiều kết quả tích cực. Các địa phương đã có nhiều cách làm hay, sáng tạo trong xây dựng nông thôn mới. Đó là những cách làm hiệu quả về quy hoạch, đầu tư hạ tầng thiết yếu, phát triển sản xuất nông sản quy mô lớn gắn với du lịch nông nghiệp, bảo tồn nét đẹp văn hóa làng quê, tạo cảnh quan môi trường xanh - sạch - đẹp và an ninh trật tự nông thôn. Cơ cấu kinh tế phát triển đúng hướng, thương mại - dịch vụ - du lịch, công nghiệp - xây dựng và sản

xuất nông nghiệp phát triển ổn định và bền vững. Việc huy động vốn xây dựng nông thôn mới được thực hiện đa dạng thông qua lồng ghép nguồn vốn từ các chương trình, dự án hỗ trợ có mục tiêu trên địa bàn, huy động nguồn lực của địa phương, nhất là nguồn lực trong dân khá hiệu quả. Ước tính, tổng nguồn vốn huy động xây dựng nông thôn mới trong 5 năm qua của thành phố hơn 3.689 tỉ đồng. Trong đó, vốn ngân sách Trung ương và địa phương trên 2.229 tỉ đồng; còn lại huy động từ các nguồn lực xã hội. Năm 2017, thành phố đề ra mục tiêu xây dựng thêm 07 xã đạt chuẩn nông thôn mới theo Bộ tiêu chí thành phố Cần Thơ về xã xây dựng nông thôn mới giai đoạn 2016 - 2020; không còn xã đạt dưới 15 tiêu chí; số xã đạt 15 - 18 tiêu chí là 10 xã. Tính đến nay, thành phố có 20/36 xã đạt chuẩn nông thôn mới (chiếm 55,56%) và huyện Phong Điền được Thủ tướng Chính phủ công nhận đạt chuẩn huyện nông thôn mới.

Điểm đặc biệt của Cần Thơ là các xã xây dựng nông thôn mới đã thực hiện theo hướng “tiêu chí nào dễ làm trước, tiêu chí nào khó làm sau”. Nhờ đánh giá đúng những khó khăn, các xã xây dựng nông thôn mới đã chủ động lên kế hoạch, vận dụng linh hoạt các giải pháp để từng bước hoàn thiện 20 tiêu chí.

Trong đó, đầu tư phát triển sản xuất từng bước nâng cao thu nhập, cải thiện đời sống người dân là nội dung trọng tâm, cốt lõi. Từ khi thực hiện đề án xây dựng nông thôn mới đến nay, các xã đã xóa nhà tạm, dột nát; công tác bảo vệ và chăm sóc sức khỏe nhân dân được quan tâm... Thực hiện chủ trương cơ cấu lại nông nghiệp, diện tích sản xuất được giữ vững, việc tích tụ ruộng đất thông qua các hình thức liên kết sản xuất và vùng tập trung chuyên canh tiếp tục được mở rộng. Bước đầu đã xây dựng các chuỗi nông sản chủ lực của thành phố, như chuỗi liên kết lúa chất lượng cao với cánh đồng lớn; phát triển vùng tập trung cây ăn trái đặc sản gắn với du lịch sinh thái;...

Việc chuyển đổi cơ cấu cây trồng vật nuôi, xây dựng cánh đồng lớn gắn với áp dụng khoa học kỹ thuật nông nghiệp và bao tiêu sản phẩm làm ra đã tạo chuyển biến trong sản xuất nông nghiệp và nâng cao mức sống của nông dân. Nhiều địa phương ưu tiên mở rộng diện tích lúa chất lượng cao phục vụ xuất khẩu và vườn cây ăn quả đặc sản. Kết cấu hạ tầng nông thôn có những chuyển biến rõ nét. Thành phố đã tập trung đầu tư xây dựng hệ thống giao thông ở các xã, huyện dân thông suốt. Hệ thống điện cơ bản đáp ứng được yêu cầu sinh hoạt của người dân.

Nét độc đáo trong vận dụng đời sống mới của thành phố Cần Thơ là kết hợp việc xây dựng nông thôn mới gắn với phong trào “Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa”, “Xây dựng nếp sống văn hóa - văn minh đô thị” và từng bước hình thành hình mẫu người Cần Thơ với 5 chuẩn mực “Trí tuệ, năng động, nhân ái, hào hiệp, thanh lịch”. Theo tác giả Tân Sinh (Bác Hồ), việc thực hiện đời sống mới trong một làng thì phải làm kiểu mẫu cho các làng xung quanh “về tổ chức, về sản xuất, về vệ sinh, về văn hóa...”; là tổ chức thi đua. Cán bộ của làng phải là người trong sạch, công bình, thạo việc, có thể làm gương cho dân làng; có thể hy sinh lợi ích riêng cho lợi ích chung⁽⁵⁾.

Để thực hành thi đua theo lời Bác, đòi hỏi cả hệ thống chính trị từ thành phố đến cơ sở và nhân dân cùng chung tay xây dựng người Cần Thơ phát triển toàn diện về chính trị, tư tưởng, trí tuệ, đạo đức, thể chất, năng lực sáng tạo, có ý thức cộng đồng, lòng nhân ái, khoan dung, trọng nghĩa tình, lối sống có văn hóa, quan hệ hài hòa trong gia đình. Mọi người dân phải biết: “Thường thức vệ sinh, để dân bớt đau ốm. Thường thức khoa học, để bớt mê tín nhảm. Bốn phép tính để làm ăn có ngân nấp. Lịch sử và địa dư nước ta (vấn tắt bằng thơ hoặc ca), để nâng cao lòng yêu nước. Đạo đức

của công dân, để thành người công dân đứng đắn”⁽⁶⁾.

Các nội dung về xây dựng đời sống mới được cụ thể hóa thành các quy ước, quy chế trong thực hiện phong trào “Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa”, “Xây dựng nếp sống văn hóa - văn minh đô thị”, đã được người dân hưởng ứng và thực hiện theo phương châm “Nhà nước và nhân dân cùng làm văn hoá”, tạo thành phong trào thi đua của thành phố. Từ đó, môi trường văn hóa được cải thiện, đời sống văn hóa của nhân dân các dân tộc trên địa bàn thành phố phong phú và tốt hơn trước. Hiện tượng mê tín dị đoan và lối sống hẹp hòi, ích kỷ, lạc hậu được thay dần bằng nếp sống văn minh hiện đại; an sinh xã hội bảo đảm, quốc phòng - an ninh được giữ vững. Đến cuối năm 2016, thành phố có 64/85 xã, phường, thị trấn đạt danh hiệu văn hóa.

Nâng cao chất lượng thi đua xây dựng đời sống mới

Bên cạnh những kết quả đạt được, trong quá trình xây dựng đời sống mới theo quan điểm Chủ tịch Hồ Chí Minh, thành phố Cần Thơ cũng vướng một số khó khăn nhất định.

- Việc ứng dụng khoa học - công nghệ vào trong sản xuất nông nghiệp còn hạn chế, chưa đột phá; ô nhiễm môi trường và tác động của biến

đổi khí hậu đang ngày càng gia tăng.

- Công tác tuyên truyền giáo dục đảng viên và nhân dân về vai trò, vị trí, tầm quan trọng của văn hóa trong xây dựng đời sống mới hiện nay còn hạn chế. Một số giải pháp chưa được hiện thực hóa một cách cụ thể để động viên mọi người chủ động tích cực tham gia các phong trào văn hóa ở cơ sở.

- Một số cấp ủy, chính quyền địa phương chưa nhận thức đầy đủ về vai trò, ý nghĩa, nội dung của việc xây dựng nông thôn mới gắn với thực hiện phong trào “Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa”, “Xây dựng nếp sống văn hóa - văn minh đô thị”; vẫn còn tình trạng lúng túng, thiếu chủ động, sáng tạo trong quá trình tổ chức thực hiện hoặc tư tưởng trông chờ, ỷ lại cấp trên.

- Sự phối hợp giữa các cấp, các ngành còn chưa chặt chẽ, thiếu thống nhất. Một số ngành chưa xác định nhiệm vụ thực hiện tiêu chí nông thôn mới của ngành là nhiệm vụ chính trị thường xuyên.

- Việc đầu tư cơ sở vật chất, kinh phí chưa hợp lý; chưa đẩy mạnh xã hội hóa phục vụ xây dựng nông thôn mới và các phong trào văn hóa, xã hội của địa phương, nhất là ở cơ sở.

(5) Tân Sinh: *Đời sống mới*, Sđd, tr. 28 - 29

(6) Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Sđd, t. 5, tr. 958 - 959

Theo kế hoạch đã được Ủy ban nhân dân thành phố Cần Thơ phê duyệt, từ năm 2016 - 2020, Cần Thơ phấn đấu công nhận thêm 16 xã trên địa bàn đạt 20/20 tiêu chí quốc gia về nông thôn mới, nâng số xã toàn thành phố được công nhận lên 26/36 xã. Để hiện thực hóa mục tiêu này, bên cạnh việc tập trung huy động các nguồn vốn phát triển kết cấu hạ tầng nông thôn, hỗ trợ chuyển đổi cơ cấu kinh tế nông nghiệp,... thời gian tới thành phố sẽ tập trung thực hiện tốt một số giải pháp sau:

Một là, tiếp tục tăng cường công tác tuyên truyền, vận động người dân nâng cao nhận thức về xây dựng nông thôn mới.

Chủ tịch Hồ Chí Minh đã dạy: “Lấy gương người tốt việc tốt để hằng ngày giáo dục lẫn nhau là một trong những cách tốt nhất để xây dựng Đảng, xây dựng các tổ chức cách mạng, xây dựng con người mới, cuộc sống mới”⁽⁷⁾. Theo đó, thành phố sẽ tập trung làm tốt công tác tuyên truyền, vận động nâng cao nhận thức của cả hệ thống chính trị và các tầng lớp nhân dân về xây dựng nông thôn mới. Đúc kết, nhân rộng các phong trào quần chúng trong xây dựng đời sống văn hóa nông thôn, xây dựng nông thôn mới. Phát động rộng rãi các phong trào thi đua xây dựng nông thôn mới mang tính thực chất, đi

vào chiều sâu, nội dung đa dạng, hình thức phong phú, có tác dụng tạo sự đồng thuận cao và sức lan tỏa, làm thay đổi nhận thức của người dân cùng chung sức xây dựng nông thôn mới, “Nhà nước và nhân dân cùng làm”, đẩy lùi tư tưởng trông chờ, ỷ lại vào Nhà nước.

Thực hành theo lời Bác dạy muốn làm tốt đời sống mới, một cách tốt nhất là tổ chức thi đua. “Người này thi đua với người khác. Làng này thi đua với làng khác. Ai hơn thì được nhân dân kính trọng và Chính phủ khen thưởng. Như vậy ai cũng hăng hái”⁽⁸⁾. Thường xuyên sơ kết, tổng kết, rút kinh nghiệm và kịp thời tôn vinh, khen thưởng những cá nhân, tập thể có nhiều đóng góp cho xây dựng nông thôn mới. Phát huy vai trò, trách nhiệm của nhân dân tham gia giám sát quá trình xây dựng nông thôn mới; tham gia bảo quản tốt các công trình, dự án hạ tầng kinh tế - xã hội nông thôn trên địa bàn.

Hai là, tập trung phát triển kinh tế, nâng cao đời sống vật chất và tinh thần người dân nông thôn; đẩy mạnh nghiên cứu, chuyển giao, ứng dụng khoa học - công nghệ vào nông nghiệp, nông thôn.

Toàn Đảng bộ và nhân dân thành phố đẩy mạnh thực hiện Nghị quyết số 08-NQ/TU, ngày 7-4-2017, của Thành ủy Cần Thơ về xây

dựng và phát triển nông nghiệp công nghệ cao; gắn với việc cơ cấu lại ngành nông nghiệp, nhất là ở các xã điểm xây dựng nông thôn mới. Chú trọng xây dựng các vùng chuyên canh, phát triển vùng nguyên liệu tập trung, trang trại lớn, vùng sản xuất theo mô hình cánh đồng lớn, vùng sản xuất nông nghiệp ứng dụng công nghệ cao, công nghệ sinh học.

Tập trung phát triển những sản phẩm nông nghiệp có lợi thế so sánh gắn với chế biến theo hướng công nghiệp, hiện đại. Sớm hình thành các doanh nghiệp vừa và nhỏ nông thôn nhằm thúc đẩy kinh tế nông thôn phát triển, tạo thu nhập ổn định cho người dân nông thôn. Đẩy mạnh phát triển các ngành nghề, làng nghề truyền thống ở nông thôn kết hợp với phát triển du lịch. Tiếp tục đầu tư phát triển kinh tế nông nghiệp gắn với thực hiện huyện nông thôn mới (ngoài huyện nông thôn mới Phong Điền được công nhận năm 2016).

Xây dựng mới, củng cố, nâng chất hoạt động các mô hình kinh tế tập thể của nông dân, tạo đầu mối phát triển,

(7) Quốc Văn (tuyển chọn và giới thiệu): 365 lời dạy của Chủ tịch Hồ Chí Minh, Nxb. Thanh Niên, 2009, tr. 58, tr. 22

(8) Tân Sinh: *Đời sống mới*, Sdd, tr. 28

nhân rộng mô hình “liên kết 4 nhà” trong sản xuất, tiêu thụ nông sản hàng hóa; tiếp tục tăng cường công tác củng cố, nâng chất hợp tác xã và vận động nông dân tham gia các loại hình kinh tế hợp tác phù hợp như hợp tác xã, tổ hợp tác, câu lạc bộ nông dân... Chú trọng phát triển mạnh mô hình tổ hợp tác theo ngành nghề, lĩnh vực sản xuất trên tinh thần tự nguyện, tự giác.

Ba là, hoàn thiện các cơ chế, chính sách khuyến khích đầu tư chuyển dịch cơ cấu kinh tế, phát triển các hoạt động văn hoá, xã hội và xây dựng hạ tầng kinh tế - xã hội trong nông thôn từng bước hiện đại.

Vận dụng có hiệu quả Nghị định số 210/2013/NĐ-CP, ngày 19-12-2013, của Chính phủ “Về chính sách khuyến khích doanh nghiệp đầu tư vào nông nghiệp, nông thôn” phù hợp với yêu cầu thực tiễn; tiếp tục rà soát, bổ sung cơ chế, chính sách phát triển doanh nghiệp, nhất là doanh nghiệp vừa và nhỏ đầu tư vào nông nghiệp, nông thôn nhằm thực hiện tốt mục tiêu cơ cấu lại ngành nông nghiệp gắn với xây dựng nông thôn mới. Cải thiện môi trường đầu tư, tăng cường và nâng cao hiệu quả công tác xúc tiến đầu tư; tạo sự chuyển biến trong cải cách hành chính và thủ tục hành chính; đẩy mạnh ứng dụng công nghệ thông tin trong

hoạt động hành chính của các cơ quan quản lý nhà nước.

Đầu tư xây dựng, nâng cấp các trường học, trung tâm văn hóa, trạm y tế xã đạt chuẩn. Thực hiện có hiệu quả chương trình kiên cố hóa trường, lớp học, chú trọng đầu tư xây dựng phòng học và cơ sở vật chất cho trường học, tận dụng cơ sở vật chất, thiết chế văn hóa hiện có để phục vụ có hiệu quả nhu cầu sinh hoạt văn hóa, thể thao của cộng đồng dân cư, từng bước giảm áp lực về nguồn vốn xây dựng. Thực hiện đồng bộ các giải pháp để cung cấp điện sinh hoạt, nước sạch và vệ sinh môi trường nông thôn, hạn chế thấp nhất ô nhiễm môi trường trong sản xuất nông nghiệp, công nghiệp và khu dân cư nông thôn. Tăng cường các biện pháp bảo vệ môi trường, kịp thời xử lý nghiêm các hành vi gây ô nhiễm môi trường; khuyến khích đầu tư trong lĩnh vực môi trường, nhất là các hoạt động thu gom, tái chế và xử lý chất thải.

Bốn là, tăng cường sự lãnh đạo của Đảng, nâng cao hiệu quả quản lý nhà nước và phát huy vai trò các tổ chức chính trị - xã hội.

Nâng cao nhận thức, trách nhiệm, sức chiến đấu và năng lực định hướng của các cấp ủy trong công tác xây dựng Đảng và vận động quần chúng để các tổ chức đảng thật sự là hạt nhân lãnh đạo toàn diện chương trình xây dựng nông

thôn mới. Tăng cường công tác kiểm tra, giám sát đối với các cấp ủy, tổ chức đảng, cán bộ, đảng viên trong xây dựng nông thôn mới.

Lồng ghép việc “Đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh” theo Chỉ thị số 05-CT/TW, ngày 15-5-2016, của Bộ Chính trị khóa XII vào tiêu chí xây dựng các danh hiệu “Xã đạt chuẩn văn hóa nông thôn mới”, “Phường, thị trấn đạt chuẩn văn minh đô thị”... Huy động các nguồn lực để bảo tồn, tôn tạo và phát huy giá trị các di sản văn hóa ở nông thôn. Nâng chất phong trào “Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa”; củng cố, xây dựng các danh hiệu văn hóa có giá trị thật sự trong cộng đồng.

Chú trọng đào tạo, bồi dưỡng, nâng chất đội ngũ cán bộ, nhất là ở cấp xã đạt chuẩn; xây dựng các tổ chức trong hệ thống chính trị có năng lực hoạt động tốt, đáp ứng được yêu cầu phát triển nông nghiệp, nông dân, nông thôn trong giai đoạn mới vừa “hồng” vừa “chuyên” theo lời dạy của Bác: “Bất kỳ ai, ở địa vị nào, làm công tác gì, gặp hoàn cảnh nào, đều phải có tinh thần trách nhiệm. Tinh thần trách nhiệm là: Nắm vững chính sách, đi đúng đường lối quần chúng, làm tròn nhiệm vụ”⁽⁹⁾ ■

(9) Hồ Chí Minh: *Tập tập*, Sđd, t. 6, tr. 346